

LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENTET
Postboks 8007 Dep
0030 OSLO

Vår ref.: Sigrid Sellæg Helland
Saksnr.: 23-23416
Sted: Oslo
Dato: 18.10.2023

Innspill om økt selvforsyningsgrad

Virke dagligvare viser til brev av 5. oktober med invitasjon til møte 18. oktober om hvordan selvforsyningsgraden kan økes. Vårt innspill oversendes med dette skriftlig.

Virke dagligvare representerer en stor andel av den private dagligvarehandelen med kjedenes hovedkontorer, grossist- og lagerfunksjoner, kjedeeide butikker og franchisebutikker. Vi organiserer også leverandører og industriaktører innen produksjon og videreforedling av landbruksprodukter.

Norsk matproduksjon er viktig for samfunnssikkerhet og beredskap. Samtidig er Norge avhengig av å importere mat og fôrvarer. De senere års kriser som covid-19 og krigen i Ukraina har vist betydningen av at forsyningskjedene fungerer, både nasjonal og internasjonalt. Krisene har likevel vist at vi ikke lenger kan være sikre på at de internasjonale forsyningskjedene alltid vil fungere optimalt. For norsk matsikkerhet så støtter vi derfor det overordnede målet om økt innenlandsk produksjon av landbruksråvarer og økt selvforsyningssevne.

Totalberedskapskommisjonen skriver i sin rapport at Norge har gode forutsetninger for å sikre egen befolkning nok mat i daglige, men også i krise og krig. Men dette krever bedre beredskapstiltak i hele verdikjeden, hos næringsaktørene i hele verdikjeden og myndigheter, og ikke minst i samhandlingen mellom disse.

For å sikre vareforsyning under en krise er det også et behov for leverandørmangfold innen alle varegrupper. Forsyningsproblemene knyttet til gjær under pandemien illustrerer dette behovet, og der outsourcing av produksjon til utlandet kan være en bekymring. Bevissthet rundt risikoen ved kritiske komponenter i varenes verdikjede er også viktig. Et eksempel er emballasje. Dersom en enkelt emballasjeprodusent blir en flaskehals i verdikjeden, kan det true vareforsyningene, til tross for at leverandørene sitter på nok varer. Under pandemien var dette blant grunnene til at bransjen slet med å møte den økte etterspørselen etter mel.

En robust matforsyning avhenger også av at kritisk infrastruktur fungerer. Det kan i denne sammenheng nevnes tilgang til energi (drivstoff og elektrisitet), fungerende kommunikasjonsnett (mobilnett, telenett mv.), jernbane som er i drift, et godt veinett mv. Det er derfor avgjørende at det foreligger planer for å opprettholde slik infrastruktur også under eventuelle hendelser/kriser. Virke er derfor opptatt av at det bør gjennomføres en risiko-, sårbarhets- og beredskapsanalyse av norsk matforsyning for å kartlegge den faktiske matberedskapen.

Norge har i dag for høy selvforsyningsgrad for mange husdyrprodukter og lavere for planteprodukter. Hovedstrategien for økt selvforsyningsgrad må derfor være å bedre og øke produksjonen av planteprodukter, både til mat og fôr. Vi støtter derfor

Beredskapskomisjonens anbefaling om å styrke lagerhold av matkorn betydelig utover dagnes ambisjon. Dette kan bidra til trygghet blant befolkningen, i tillegg til leverings- og prisstabilitet ved internasjonale hendelser.

For å øke norsk planteproduksjon vil vi trekke fram behovet for forskning og utvikling. Vi trenger sterke FoU-miljøer for å ivareta kunnskapsbehovet for dyrkning, gjødsling, vanning, kvalitet, smak, svinn, plantevern, lagring osv. Her trenger vi også sterke næringslivaktører. Poenget er at forskning og utvikling av planteproduksjon må skje i et samspill mellom akademia og næringsliv, og da på premissene norske forhold.

Som organisasjon for dagligvarebransjen vil vi avslutningsvis kommentere regjeringens ønske om å styrke konkurransekraften mot import gjennom økt toll på landbruksprodukter. Regjeringen foreslår i statsbudsjettet en overgang fra kronetoll til prosenttoll for hel issalat, kålrot, rødbetter og knokkselleri fra 1. januar 2024, og vil vurdere en overgang for andre produkter senere. Frukt og grønt er de varekategoriene som i dag stiger mest i pris til forbruker, noe som blant annet henger sammen med stort innslag av importvarer og svak kronekurs. All erfaring tilsier at en overgang fra kronetoll til prosenttoll vil bidra til å øke pris til forbruker. Dette er en motsetning til hva regjeringen i konkurransepolitikken ønsker å bidra til – lavere priser og økt utvalg til forbruker.

Med vennlig hilsen

Bendik Solum Whist
Bransjedirektør dagligvare

Sigrid Helland
Fagsjef